

KONINKRIJK BELGIË

ROYAUME DE BELGIQUE

ADVIES 35.579/1/V

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

AVIS 35.579/1/V

DE LA SECTION DE L'ÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste vakantiekamer, op 11 juni 2003 door de Minister van Economie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet "tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek en van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen", heeft op 10 september 2003 het volgende advies gegeven:

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre des vacations, saisi par le Ministre de l'Economie, le 11 juin 2003, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "modifiant certaines dispositions du Code Judiciaire et modifiant la loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisis", a donné le 10 septembre 2003 l'avis suivant:

STREKKING VAN HET ONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet brengt een aantal wijzigingen aan in titel IV van deel V van het Gerechtelijk Wetboek en in de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen.

De wijzigingen beogen de regelgeving betreffende de collectieve schuldenregeling aan te passen aan de rechtspraak van het Arbitragehof en de hoven en rechtbanken, of beogen een aantal praktische toepassingsmoeilijkheden te verhelpen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

Artikel 2 van het ontwerp beoogt aan artikel 1675/2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek een bepaling toe te voegen naar luid waarvan het referentieadres, bedoeld in artikel 1 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, wordt gelijkgesteld met de woonplaats.

In zijn arrest van 19 april 2002 heeft het Hof van Cassatie overwogen dat het referentieadres waaraan zo-even werd gerefereerd, geldt als inschrijving in de bevolkingsregisters in de zin van artikel 36 van het Gerechtelijk Wetboek ¹.

Het zou verwarrend zijn om enkel en alleen met betrekking tot artikel 1675/2 van het Gerechtelijk Wetboek uitdrukkelijk te bepalen dat het bedoelde referentieadres moet worden gelijkgesteld met de woonplaats. Die gelijkstelling geldt immers, blijkens het voornoemde arrest, niet alleen met betrekking tot de procedure tot collectieve schuldenregeling maar met betrekking tot alle procedures.

⁽¹⁾ Cass., 19 april 2002, nr. C.01.0218.F.

Wil men die gelijkstelling uitdrukkelijk in het Gerechtelijk Wetboek bevestigen, dan dient zulks te gebeuren door een aanvulling van artikel 36 van dat wetboek. Een dergelijke wijziging zou dan het voorwerp moeten uitmaken van een afzonderlijk wetsontwerp.

Conclusie is dat artikel 2 van het voorliggende ontwerp dient te vervallen.

Artikel 3

In de Franse tekst van de ontworpen bepaling onder artikel 3 schrijve men "plan de règlement" in plaats van "plan".

Artikel 4

1. Artikel 4 van het ontwerp beoogt de aanpassing van artikel 1675/8, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek aan het arrest nr. 46/2000 van 3 mei 2000 van het Arbitragehof. In dat arrest oordeelde het Hof dat artikel 1675/8, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, in zoverre het bepaalt dat advocaten aan wie inlichtingen worden gevraagd over het vermogen van een persoon die in een procedure tot collectieve schuldenregeling is betrokken, zich niet op het beroepsgeheim kunnen beroepen, niet in een redelijk verband van evenredigheid staat tot het nagestreefde doel en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

Het Hof motiveert die ongrondwettigverklaring als volgt:

"B.8.1. (...)

Ook al moet de regel van het beroepsgeheim wijken in geval van nood of wanneer een hoger geachte waarde hiermee in strijd is, toch doet het Hof opmerken dat artikel 1675/8, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek een absolute en a priori opheffing van het beroepsgeheim vastlegt. In de parlementaire voorbereiding wordt die maatregel verantwoord door de impliciete verzaking die de schuldenaar zou doen wanneer hij zijn verzoek tot collectieve schuldenregeling indient. Een dergelijke veronderstelde verzaking, die van tevoren vastligt, en verwezenlijkt wordt zonder dat de schuldenaar die verzaakt kan inschatten waarop de verzaking precies betrekking heeft en of zij eventueel niet strijdig is met zijn belangen, kan niet om dezelfde reden als de theorie van de noodtoestand of het

.../...

waardenconflict een zodanige inbreuk verantwoorden op de waarborg die het beroepsgeheim voor de schuldenaar en voor zijn advocaat betekent.

B.8.2. Het Hof doet bovendien opmerken dat de rechter op grond van artikel 1675/15 van het Gerechtelijk Wetboek de herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid van het verzoek tot collectieve schuldenregeling kan uitspreken wanneer de schuldenaar blijk geeft van procedurele kwade trouw."

Het Arbitragehof had in het arrest nr. 46/2000 enkel te oordelen over de opheffing van het beroepsgeheim van de advocaat. De zo-even weergegeven motivering lijkt evenwel ook te gelden ten aanzien van andere personen gehouden tot het beroepsgeheim. De aanpassing van artikel 1675/8, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek mag derhalve niet beperkt blijven tot de advocaten, maar moet een meer algemene draagwijdte hebben.

2. Bij de aanpassing van artikel 1675/8, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek zou van de gelegenheid kunnen worden gebruik gemaakt om in de Nederlandse tekst van die bepaling het woord "zwijgplicht" te vervangen door het woord "discretieplicht".

Artikel 5

1. In 2° schrijve men : "het artikel wordt aangevuld met een § 3, luidende:".

2. De ontworpen paragraaf 3 van artikel 1675/9 van het Gerechtelijk Wetboek is onduidelijk geredigeerd en kan beter worden vervangen door de volgende tekst:

"§ 3. Indien een schuldeiser niet binnen de termijn bedoeld in § 2, eerste lid, aangifte van schuldvordering doet, brengt de schuldbemiddelaar hem er bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs van op de hoogte dat hij over een laatste termijn van vijftien dagen beschikt, te rekenen vanaf de ontvangst van deze brief, om alsnog die aangifte te doen. Indien de aangifte niet binnen deze termijn verricht wordt, wordt de betrokken schuldeiser geacht afstand te doen van zijn schuldvordering. In dat geval verliest de schuldeiser zijn recht om zich te verhalen op de schuldenaar en de personen die voor hem een persoonlijke zekerheid hebben gesteld.

De tekst van deze paragraaf (of: van dit artikel) wordt afgedrukt op de brief bedoeld in het eerste lid."

Artikel 6

1. Men schrijve in het aan artikel 1675/10, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek toe te voegen lid (artikel 6, 1°, van het ontwerp), "Hij raadpleegt onverwijld" in plaats van "De schuldbemiddelaar dient onverwijld ... te raadplegen".

In de Nederlandse tekst van die bepaling vervange men bovendien het woord "modaliteiten" door de woorden "nadere regels".

2. Het zou logischer zijn de bepaling van de ontworpen paragraaf 3bis van artikel 1675/10 van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 6, 2°, van het ontwerp) in te voegen als een nieuw lid van paragraaf 4 van dat artikel, te plaatsen tussen het huidige tweede en derde lid.

3. In de Franse tekst van het derde lid van de ontworpen paragraaf 3bis van artikel 1675/10 van het Gerechtelijk Wetboek dient het woord "une" te worden ingevoegd vóór de woorden "remise totale ou partielle".

Artikel 7

1. In de ontworpen paragraaf 1, 3°, van artikel 1675/12 van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 7, 1°, van het ontwerp), dienen in de Franse tekst na de woorden "des sûretés réelles" de woorden "et des privilèges" te worden toegevoegd.

2. Om verwarring te vermijden wordt de onder artikel 7, 2°, van het ontwerp opgenomen bepaling beter toegevoegd aan paragraaf 2, eerste lid, van artikel 1675/12 van het Gerechtelijk Wetboek ².

Artikel 8

De Nederlandse tekst van de aan artikel 1675/13 van het Gerechtelijk Wetboek toe te voegen paragraaf 6 (artikel 8, 2°, van het ontwerp) kan beter worden geredigeerd als volgt:

"De kwijtschelding van de schulden van de verzoeker ontslaat, in dezelfde verhouding, de natuurlijke personen die kosteloos voor hem een persoonlijke zekerheid hebben gesteld, van hun verplichtingen."

Artikel 9

In het ontworpen artikel 1675/14, § 2, derde lid van het Gerechtelijk Wetboek, wordt als equivalent van de Franse term "(phase de) l'élaboration" de term "opstelling(sfase)" gebruikt, terwijl in het ontworpen artikel 1675/14bis, § 1, de term "uitwerking" wordt gebruikt.

De stellers van het ontwerp zullen ervoor dienen te zorgen dat een uniforme terminologie wordt gehanteerd.

Artikel 11

Artikel 11, 1°, lijkt betrekking te hebben op het derde - en niet het vierde - lid van artikel 1675/16 van het Gerechtelijk Wetboek, nu enkel dat derde lid betrekking heeft op het derdenverzet.

⁽²⁾ Vgl. artikel 1675/13, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Evenwel vermag de ontworpen wijziging het gestelde doel - de restrictieve voorwaarden versoepelen waaronder derdenverzet kan worden ingesteld - niet te bereiken. Het heeft immers geen zin een uitzondering op de mogelijkheid om derdenverzet te doen, uit te sluiten als in artikel 1675/16 van het Gerechtelijk Wetboek de principiële uitsluiting van dat rechtsmiddel gehandhaafd blijft.

Artikel 12

De aanvulling, bij artikel 12 van de ontworpen wet, van artikel 1675/19 van het Gerechtelijk Wetboek, noopt ook tot een aanpassing van artikel 20, §§ 3, 1°, en 4, van de wet van 5 juli 1998.

In hoofdstuk III van het ontwerp zal een daartoe strekkende bepaling moeten worden opgenomen.

Artikel 16

Er lijkt geen reden voorhanden te zijn om af te wijken van de gewone termijn van inwerkingtreding van wetten, bepaald in artikel 4, tweede lid, van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen.

Artikel 16 kan dan ook beter worden weggelaten.

PORTÉE DU PROJET

L'avant-projet de loi soumis pour avis apporte un certain nombre de modifications au titre IV de la cinquième partie du Code judiciaire et à la loi du 5 juillet 1998 relative au règlement collectif de dettes et à la possibilité de vente de gré à gré des biens immeubles saisis.

Les modifications ont pour objet d'adapter la législation relative au règlement collectif de dettes à la jurisprudence de la Cour d'arbitrage ainsi que des cours et tribunaux, ou visent à remédier à certaines difficultés d'application pratiques.

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

L'article 2 du projet entend ajouter à l'article 1675/2, alinéa 1er, du Code judiciaire une disposition qui assimile au domicile l'adresse de référence, telle qu'elle est visée à l'article 1er de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un registre national des personnes physiques.

En son arrêt du 19 avril 2002, la Cour de cassation a considéré que l'adresse de référence susvisée vaut inscription dans les registres de la population au sens de l'article 36 du Code judiciaire ¹.

Il pourrait prêter à confusion de prévoir explicitement que l'adresse de référence visée doit être assimilée au domicile uniquement en ce qui concerne l'article 1675/2 du Code judiciaire. Selon l'arrêt précité, cette assimilation vaut en effet, non seulement pour la procédure de règlement collectif de dettes, mais pour toutes les procédures.

⁽¹⁾ Cass., 19 avril 2002, n° C.01.0218.F.

Si les auteurs entendent confirmer explicitement cette assimilation dans le Code judiciaire, ils doivent en compléter l'article 36. Pareille modification devrait faire l'objet d'un projet de loi distinct.

Force est d'en conclure que l'article 2 du présent projet doit être omis.

Article 3

Dans le texte français de la disposition en projet inscrite à l'article 3, il convient d'écrire "plan de règlement" au lieu de "plan".

Article 4

1. L'article 4 du projet entend adapter l'article 1675/8, alinéa 2, du Code judiciaire à l'arrêt n° 46/2000 du 3 mai 2000 de la Cour d'arbitrage. Dans cet arrêt, la Cour a jugé que l'article 1675/8, alinéa 2, du Code judiciaire, en ce qu'il prévoit que des avocats saisis d'une demande d'informations sur le patrimoine d'une personne qui est en procédure de règlement collectif de dettes ne peuvent se prévaloir du secret professionnel, n'est pas raisonnablement proportionné à l'objectif poursuivi et viole les articles 10 et 11 de la Constitution.

La Cour motive cette déclaration d'inconstitutionnalité comme suit :

"B.8.1. (...)

S'il est vrai que la règle du secret professionnel doit céder lorsqu'une nécessité l'impose ou lorsqu'une valeur jugée supérieure entre en conflit avec elle, la Cour observe que l'article 1675/8, alinéa 2, du Code judiciaire établit une levée du secret professionnel absolue et a priori. Les travaux préparatoires justifient cette mesure par une renonciation implicite à laquelle procéderait le débiteur en introduisant sa demande de règlement collectif de dettes. Une telle renonciation, présumée, anticipée, et accomplie sans que celui qui la fait ne puisse évaluer sur quel objet précis elle portera et si elle n'est pas, éventuellement, contraire à ses intérêts, ne saurait justifier, au même titre que la théorie de l'état de nécessité ou du conflit de valeurs, une atteinte de cette ampleur à la garantie que représente pour le débiteur et pour son avocat, le secret professionnel.

B.8.2. La Cour observe en outre que le juge peut, en vertu de l'article 1675/15 du Code judiciaire, prononcer la révocation de la décision d'admissibilité de la demande de règlement collectif de dettes lorsque le débiteur fait preuve de mauvaise foi procédurale."

.../...

Dans le cadre de l'arrêt n° 46/2000, la Cour d'arbitrage devait uniquement se prononcer sur la levée du secret professionnel de l'avocat. Toutefois, la motivation qui vient d'être reproduite semble également valoir à l'égard d'autres personnes tenues au secret professionnel. L'adaptation de l'article 1675/8, alinéa 2, du Code judiciaire ne peut dès lors rester limitée aux avocats, mais doit revêtir une portée plus générale.

2. L'adaptation de l'article 1675/8, alinéa 2, du Code judiciaire pourrait être mise à profit pour remplacer, dans le texte néerlandais de cette disposition, le mot "zwijgplicht" par le mot "discretieplicht".

Article 5

1. Au 2°, il convient d'écrire : "l'article est complété par un § 3, rédigé comme suit : ".

2. La rédaction du paragraphe 3 en projet de l'article 1675/9 du Code judiciaire est obscure et peut être remplacée par le texte suivant :

"§ 3. Si un créancier n'introduit pas de déclaration de créance dans le délai visé au § 2, alinéa 1er, le médiateur de dettes l'informe par lettre recommandée à la poste avec accusé de réception qu'il dispose d'un dernier délai de quinze jours à compter de la réception de cette lettre pour encore introduire cette déclaration. Si la déclaration n'est pas introduite dans ce délai, le créancier concerné est présumé renoncer à sa créance. Dans ce cas, le créancier perd son droit d'agir contre le débiteur et les personnes qui ont constitué pour lui une sûreté personnelle.

Le texte du présent paragraphe (ou : du présent article) est imprimé sur la lettre visée à l'alinéa 1er."

Article 6

1. Dans l'alinéa à ajouter à l'article 1675/10, § 1er, du Code judiciaire (article 6, 1°, du projet), il convient d'écrire "Il consulte sans délai" au lieu de "Le médiateur de dettes doit consulter sans délai".

Dans le texte néerlandais de cette disposition, on remplacera en outre le mot "modaliteiten" par les mots "nadere regels".

2. Il serait plus logique d'insérer la disposition du paragraphe 3*bis*, en projet, de l'article 1675/10 du Code judiciaire (article 6, 2°, du projet) comme un alinéa nouveau du paragraphe 4 de cet article, entre les alinéas 2 et 3 actuels de ce paragraphe.

3. Dans le texte français de l'alinéa 3 du paragraphe 3*bis*, en projet, de l'article 1675/10 du Code judiciaire, il convient d'insérer le mot "une" avant les mots "remise totale ou partielle".

Article 7

1. Dans le texte français du paragraphe 1er, 3°, en projet, de l'article 1675/15 du Code judiciaire (article 7, 1°, du projet), il convient d'ajouter les mots "et des privilèges" après les mots "des sûretés réelles".

2. Afin d'éviter toute confusion, il vaut mieux ajouter au paragraphe 2, alinéa 1er, de l'article 1675/12 du Code judiciaire la disposition inscrite à l'article 7, 2°, du projet ².

⁽²⁾ Cf. article 1675/13, § 2, du Code judiciaire.

Article 8

Il vaut mieux rédiger le texte néerlandais du paragraphe 6 (article 8, 2°, du projet), à ajouter à l'article 1675/13 du Code judiciaire, comme suit :

"De kwijtschelding van de schulden van de verzoeker ontslaat, in dezelfde verhouding, de natuurlijke personen die kosteloos voor hem een persoonlijke zekerheid hebben gesteld, van hun verplichtingen."

Article 9

Le texte néerlandais de l'article 1675/14, § 2, alinéa 3, en projet, du Code judiciaire emploie comme équivalent du terme "(phase de) l'élaboration" l'expression "opstelling(sfase)" alors que l'article 1675/14*bis*, § 1er, en projet recourt au mot "uitwerking".

Les auteurs du projet devront veiller à utiliser une terminologie uniforme.

Article 11

L'article 11, 1°, semble concerner l'alinéa 3 - et non 4 - de l'article 1675/16 du Code judiciaire, dès lors que seul cet alinéa 3 concerne la tierce opposition.

Toutefois, la modification en projet ne peut atteindre l'objectif poursuivi, savoir assouplir les conditions restrictives pouvant être imposées à la tierce opposition. Il est en effet inutile d'exclure une exception à la possibilité de former tierce opposition si, à l'article 1675/16 du Code judiciaire, l'exclusion de principe de cette voie de recours est maintenue.

Article 12

La modification, par l'article 12 de la loi en projet, de l'article 1675/19 du Code judiciaire commande également d'adapter l'article 20, §§ 3, 1°, et 4, de la loi du 5 juillet 1998.

Il conviendra d'inscrire une disposition en ce sens au chapitre III du projet.

Article 16

Il n'y a pas lieu de déroger au délai ordinaire d'entrée en vigueur des lois, fixé à l'article 4, alinéa 2, de la loi du 31 mai 1961 relative à l'emploi des langues en matière législative, à la présentation, à la publication et à l'entrée en vigueur des textes légaux et réglementaires.

Il vaut dès lors mieux omettre l'article 16.

De kamer was samengesteld uit

de Heren
Messieurs

P. LEMMENS,

J. SMETS,
E. BREWAEYS,

G. SCHRANS,
A. SPRUYT,

Mevrouw
Madame

A.-M. GOOSSENS,

La chambre était composée de

staatsraad, voorzitter
conseiller d'État, président,

staatsraden,
conseillers d'État,

assessoren van de afdeling wetgeving,
assesseurs de la section de législation,

toegevoegd griffier,
greffier assumé.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. SMETS.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door Mevr. M.-C. CEULE, eerste referendaris-afdelingshoofd.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J. SMETS.

Le rapport a été présenté par M. P. DEPUYDT, premier auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée par Mme M.-C. CEULE, premier référendaire chef de section.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT,

A.-M. GOOSSENS

P. LEMMENS